

A black and white photograph of a small stream flowing through a rural landscape. In the foreground, a wire mesh cage containing several chickens is placed on a wooden structure over the water. In the background, two ponies stand on a grassy bank, and a wooden building is visible further back.

Кини күннээр түбүккэ баһыттаран, түгэзэ көстүбүт үлэ долгунутар оџуттаран аттыгар сылдыар, алтыгар дьонун буолуохтаахын курдук ыһынан, "үлэһиттэрин үлэһиттэр" дин санаан боллормотун уурбакка хаһыдан. Оттон дьонно көспүр дьонун үлэһиттэр, айылҕаттан айдарылыбыт талааннаах дьоммут күннэтэ көрсөр доџотторбуттар биһир идэлэ-экстэрбиттэр бааттарын олох ойдоон көрбөшүт. Ол курдук, мин бүтүн көспүр "геройдун" хаһыатым ардааччылары бары кэрнэтэ билэбит дьэ-тэхсинэ бука сыһастарбатым буолуо. Кини сыгылы суруйууларын сойуу-нааһа ааҕабыт, чыгчылынан түтүн үйэттиһилэрин сэртин көрөбүт. СР культураны туйгуна, Россия Журналистарын союзун чилиэнэ, Россия Худуоһунньуктарын творческой союзтарын чилиэнэ, Чурапчытаагы А.А. Саввин аатынан история уонна этнография музейын директора Григорий Григорьевич Турантаев бүтүн билиһи хаһыаттыг ыалдыта.

Ойор күннээх оџо сааһа
Григорий Григорьевич оџо сааһа Туйма үрэх кырдалыгар турар То-лоонно уонна Наттаабай, Томтор сайы-лыктарга ааспыт. Аҕа Турантаев Григорий Егорович бэйэтэ кэмин бэри-ниһирх салаата, колхознай тутуу ве-терана, Аҕа дойдуга үлүү сэринтин кыт-

тиса, СР народной худуоһунньуга Ар-тур Васильев, Россия Худуоһунньук-тарын союзун чилиэнэ, график Алексей Ефстафьев, поэт, ырдаһыт Александр Душев, оџа талааннаах ыччаттары кэлтэ олус талсан үөрөнн үс сыһынан үөрөһүн бүтэрбит.

Григорий бүтэрэр сылыгар фото-

АЙАР-ТУТАР ТАЛБА ТАЛААН

тылааҕа, 13 сыл Сэбиэт председатели-нэн, колхозка биригэдьиригэн, ферма сөбүдүссэһинэн сааһын тухары чыһинэйдик үлэһит кини Ийэтэ Ту-рантаева (Местникова) Глиерья Вла-димировна ыанныксытынан, субан сүөһү көрөөччүнэн, онтон да атын үлэ-лэргэ сааһын тухары колхозка үлэһи-тэ.

Григорий ойор күннээх оџо сааһын олус истинник саныыр. "Ытык булгун-нахтарга албэхтэ үөһэ-аллараа ыт-тарбыт, хатыран хаалбыт сыһынаах атаһытынан мортоџу экирэтэн тыа-ны быһыһынан сүүрүбүт, куоталаһа-куоталаһа тиккэ ыттан тураах, чаччы-гыһылар уйатын алдытар тойооскулар этибит. Дьэнтэ оџо эббиттэр күннэ эл-бэхтэ тоҥтору-таары тиэтэн сөгүлөөн чомпилонобут".

Чорочу улаатан эрэ уол колхоз ула-хан дьонун кылта көлө ээнтутар оџу ситэн сайыны быһа оттоот, сыһан сыл "дочуннаһа" үрдүн, булут булутлаһан, атынан от мустаран, илиинэн от охсон, үлүү-хамнаһа сыһастаах буолу улаан-пыта.

Айар дьонур туохтан сабыллы-тай?

Григорий Бахсы начальнай оскуола-тыгар үөрэнэ сылдьан учуутала Михаил Семенович Федоров, тоҥ эрэ, уруһуйун оролорго көрдөрө-көрдөрө хайгырын өйдөөн хаалбыт. Оттон Алаҕар аҕыс кы-лаастаах оскуолалыгар үөрэнэ сылдьан наартыра Ленин төбөтүн хаһан онорон, кылааһын салайааччыта Дмитрий Ар-кадьевич Абрамовтан ааруулаах турар-даах эбит. Уолсайынан оскуолатаагы сылларыгар хаһыат таһаарыт, стэндэ оҥоруу, бырааһынньыктарга плакатта-ры суруйуу Григорийа суох сатамматын биһирэ үөрөмүт оролор ахталлар. От-тон хаартыскага түһэрэргэ олук уурбут юбилей учуутала Михаил Петрович Макаров буолар. Барыны билиэн-көрүүн баралаах уолчаан учууталыттан сүбөлөтөн, бастаан угаа арааһы бары-тын түһэрбитэ - төрөһүтүгэрин, оскуо-ланы, табаарыстарын, быһыһылар ыт-оҥутун, аһан иһэр тракторы. Ол кэмтэн ыла ити дьарык алыбар ылларан күн бүтүннээһинэ дьэри Григорий Григорье-вич фотоаппаратын тулутууна сылды-ар. Төрөһүт улуһугар буолар бэлэ-түгүнэри үйэттиһитэ кини кылаата үгүс, уруулары, үбүлүүдөрү, үөрүүлэ-эх кэмтэри ааҕа да барбаккын.

Советскай армия кэмтэтигэр, сту-денттыгэр сыллары

Оскуола кэмтэтигэр Григорий ытык кэмин төлөһөн Советскай армияга сулуу-салаан, бастаах кылаастаах телегра-фист буолан дойдутугар эргиллибитэ. Сулууспатын бүтэрүгэр тустуугу уонна бокска бастаах разрядтанан, эдэр уол физкультурнайга уонна худо-жественнайга хайыта таттаран баран, өлүү түбүктэлээх сөгүөлүү сылдьан атаһын тааска хайа үктээн кэбинэн, На-мнаагы педучилище дьэки аттамамыт.

Киприн экзаменигарын үтүгэйдик туттаран, иккис спецкурса быһа кири-бит. Студенттыгэр кэмтэтигэр курстугар ста-ростанан, училищегэ профком предсе-дательинэн талыллан үлэһит. Живо-

журналист Терентий Халыев салаат-тынан Бүтүн Союзтаагы хаартыска бы-ыстапкатыгар кыттан дипломант үрдүк аатын ылыт. "Фотоискусствога туох эмэ кыракий өйдөбүлүөх, туу эмэ си-тиһэ сатыыр буоллахпына Терентий Халыев уонна Петр Сидорович өгөлөрө кэмэ суох", - дьэи кэмтэри билигин Григорий Григорьевич махтана ахтар.

Айар үлэ аартыга арыллар

1976 с. учууһууны ситиһилээхтик бүтэрэн, Алаҕар аҕыс кылаастаах оскуо-латыгар уруһуй, черчение уонна үлэ уруусун учууталынан кэлбитэ. Кини үөрэнээччилэрэ уруһуй быһастапкаты-гар, черчение олимпиадатыгар кыттан биригэстээх мөхтүгэр тохсубиттэрэ, ха-артыска быһастапкатыгар бастабыллар-ра.

Салгыы улуус кэмигэр кириэн, пио-нердар дьалэригэр, музыкальной оскуо-ла художественнай кылааһыгар айым-ныһыахтын үлэһиттэ. Бастаах ула-хан үлэтэ - 1982 с. КНКалачев, И.А.Ан-тисин буолан кырааһы үөрэтэр музей экспозициятын санардан оноруулар буолар. Григорий Григорьевич очколор-тон онорбут хаартыскалар, фоторе-продукциялар үйэ чыһыттыгэр орду-к кэмтэ көрөөччүлэр боллортолорун тар-

дан, сулууспалаан кэлбиттэригэр бил-лэтин кээн тутта саныыр.

Григорий Турантаев талбыт идэти-гэр бэриһилээхтик, төрөһүт дойдутун дьыннээх патриота буолан туран, түүнү-күнү аахсыбакка, үлэ чааһын ту-тускааһа үлэһити оҥорбута, чочуйбута, айан-тутан таһаарбыта баһаам. Ол кур-дук, "ЧУРАПЧЫ" дьэи значок эскифин уруһуйдаабыта, почта дьэити ис-тас көстүүтүгэр, 90-нүс сылларга Чурапчы-га саҕа мас остолобуой, тутуу учааста-гыт арҕа саҕа спортзалын кизгэтиги-лэригэр араас хабааннаах (мастан кыһан, чеканкалаан, ДСП-га оһуор-мандар түһэрэн) үгүс үлэни ыһыпта. Саҕа таас остолобуой үлэһит кизгэти-гэр банкетнай залы маһынан кизгэти-гэ үлэһиттэ.

2000 с. табаарыһын Р.М.Пинигини кылта 21-с үйэтиг көрсө ыгытылыбыт муус оноруктар конкурстарыгар кыт-тан бастабыта. Эмэс табаарыһынаан Чурапчы сэлэниһэтигэр кизригэ, ай-

быт фестивалыга республикага, ре-гионга бастыһар ахсааннарыгар кири-эн, дойдубут килбэйэр кинигэр-Москва куоракка түмүк быһастапкага кыттан, Лауреат аатын ылыта. Живо-пискай үлэһит Кыайылы 60 сыһынан оноруллубут каталогка кизрибиттэрэ.

Улуус дьэи күннэтэ хаама. Карл Маркс аатынан уулуссабыт килбэйэр кинигэр баар Д.П.Лазарев аатынан му-оста аттыгар арҕаһа сыллаагыта ытык-тыыр кизрибиттэр пааматынньык дьэи-дэиттэ. Бу пааматынньык эмэс Григо-рий Григорьевич аҕа табаарыһа В.Н.Дьячковскайга сүбөлөтөн, илигин сылааһын иһэрэн, эттээн-эллээн, тым-ныһы кэмтэ дьэиттэр, гараһыгар үлэһи-эн бүтэрбитэ, кэмтэ кини ытыкыт сыра-лаах үлэтэ.

Түмүкэ.

Этэхсэ дөбөҥ эрээри, үгүс биригэ-тин анаан, санаатын сааһылаан, дууһатын ууран, илигин сылааһын иһэрэн, тутан-хабан, ыһыгар-чымпы-

ан аартыгар турар аттаах кэмин онорууга үлэһиттэ. Улууспут бастыг дьонугар туттарылар анал наҕараада эмблематын эмэс Григорий Григорьевич толкуйдаабыта.

1995 сыллаахтан Чурапчытаагы А.А.Саввин аатынан история уонна эт-нография музейыгар научнай сотрудни-гынан үлэһит кизрибитэ. Оттон 2003 сыл-лаахтан директорунан анаан улуустут историяга үйэттиһилэригэр, байытыл-ларыгар туох баар кыһамныһын ууран туран үлэһит. Күн бүтүн Кэригэстэбил күнүн көрөс хоту көһөрүллүүтэ сылды-ыбыт биһир дойдулаахтарбыт үгүс аат-тарыт үйэтигэр саҕа таас музей дьэитэ үлэһит кизригэр утуһар уугун умнан туран үлэ үгэтигэр сылдыар.

Улуу Кыайылы үйэттиһитэ.

Г.Г.Турантаев Улуу Кыайылы 60 сы-лын көрсө "Кыайылы скверин" тутууга ыгытылыбыт конкурса бэйэтин бы-райыһынан кыттан, кыайан, "Кыайылы ордены" уонна Г.Д.Протодьяконов ба-рельебын онорон, биригэстэни салайан, пааматынньык бетоннай үлэтин төлө-рөн, ытык дьоммутун үйэттиһитэ кыра-та суох кылаатын киллэрдэ.

Эмэс Улуу Кыайылы 60 сылыгар аһааһыт "Сверкай алмазами Победы" дьэи Бүтүн Россия үрдүнэн ыгытылы-

гар дьэри ситэргэ-хоторон онорбут үлэ-лэрин түмүгэ - бар дьонун боллормото буоллаҕа эбээ! Григорий Турантаев үлэһиттэ кэмин устата живописка, ха-артыскаан түһэригэ, мастан кыһыга кэмтэтигэр кэмигэр персональнай быһа-стапкатын тэрийэр, дьон-сэргэ боллормо-тутар таһаарар. Кини үлэһит улууспу-тутар ыгытылар улахан дьаһалларга дьэи киригэр, кээн туттар айымны-ларбыт буолаллар. Маны таһынан Гри-горий Григорьевич улууска биһир тар-бахха беттанар сыгылы бөрүөлээх суру-налыһыт буолар.

Ол эрэн билигин үлэһит аһаҕастык санаа эрэ күүһүгэр тирэһин айар-тутар марахан. Айар кини аартыскаах үлэһит кэмтэри сыһааннааһына, кини талаа-һыгар боллормо уурулуһуулары эрэ, тал-ба талаан уостубакка санааттан-саҕа ай-ымныһыгар айыа-тутуо буоллаҕа!

Галина ПОЛУСКИНА.

Хаартыскаларга: 1. "Эргилли" хар-тыһынан суруйар кэмтэ.

2. Хаартыскага бастаах харды-лара.

3. Г.Д.Протодьяконов портретин суруйуу.

4. Д.П.Лазарев пааматынньык чочуйуу.

САМДАЗАР

Кыргызтарга, ийэлэргэ аналлаах балаһа

ЭЛБЭХ ОБОЛООХ ДЫИЭ КЭРГЭН
"СУДУРГУ ПЕДАГОГИКАТА"

Дынэ кэргэн оёнуу сыһыаннар айгаларынэн иитэр. Иизэ, аҕа бэйэлэрингэр, аймахтарыгар, баайга-дуолга, үлэҕэ-хамна-ска, обществога, айылҕаҕа, дьонго-сэргэҕэ, үөрөххэ, оскуолаҕа, учууталга сыһыаннара. Дынэ кэргэнгэ истинг сыһыан, бэйэ-бэйэҕэ ыгыктабыл холобурунан ийэ, аҕа буолаллар. Озо төрөшүт майгытын, дьоһуну, талаанын үтүктэргэ дьулуһар, онтон сиэттэрэн утумнааһын, үдүүрдээһин барар.

Мин элбэх оволо-
ох дүгээс кэргэнн
төрөөбүт буулам-
мын өббөр - сааа-
бар, иттихбөр төрөн-
нүттэрим, эдүүндэ-
рим, балыстарым,
убайым, эбэм сабыдьял-
лара улахан этэ. Улуу педа-
гог В. А. Сухомлинский күүһүхэ

ыгнэсэрынан үгүс киһи астына тото-хана аһаабыта, маанылаһыпта. Хаһан да, хантан да кыллэхсэ хайаан" да сонун аһынан күндүлүү көрсөрө "Саха кэһимсэх дьэн этэлтэр. Ити эмиз биһиги иһэбит Өлөкөөс туһунан эһииттэр эбит. Кэлбит ыалдьыска, хоһоһор кыра да буоллар туту эмиз биэрэн, кэһимсэн ыытара. Иһэбит биһигин суох. Киниэхэ хаһан да төлөммөт иһэ-тээхпитин бүтүн баары үчүгүйдүк өйлүүбүт.

Төрөөбүт тылга ытыктабыл сүгүрүйүү.

Урут бу туһунан тусла илэн санаабад, толкуйдаа-
бат эбиһин. Калын үөрэхтэнэн, бэйэм ыал буолан ба-
ран көрдөхпүнэ, толкуйдаатахпына илэбит, арабыт
манна сэмэй, үтүө холобуру көрдөрбүтүгэр эбит. Чурап-
чы сирэ төрүт даҕаны сахалыы тыллаах-өстөөх сири-
нэн биллэр. Ол да иһин кыра эрдэхпиттэн уу сахалыы-
тыл-өс, сыһыан эйгэтитигэр улааппыт эбиһит. Ол тыһы-
наах эйгэ күлүктүгэр-сүрбүтүгэр, сүрэхпитигэр-бы-
арбыстүгэр диириниэк иһимт.

Арабат Олөксөй дууспуруннаах, ийэбит Олөксөөс үүннээх-төһүннээх тылларың сөр эрдэхтэн ытыктыгы улааппыгыт. Билигин олохпутутар төрөөбүт тылын билбэт кэһик толору сайдыылаах кэһини аатырбат. Ол да иһин билиги өрлөрбүтүн эмгэ төрөөбүт ийэ тылларын билэргэ, үөрэтэргэ кыһаллабыт. Билиги дьолбуутугар кыракый кыыспыт Муся "Сулусчаан" үһүһаанна 2 сыл туугун категориялаах иитээччи Анна Гаврильевна Ноева бөлөһөр түбөһөн сахалыгы уус-уран тылга үһүһулунна. Киһи үтэ ааран элбөхтик улусуска, республикаҥа тийиэ аата ааттана. Ол курдук, "Дьыһбэ-дьэбэ өрлөр-2000 сыл" республикатаагы конкурс "Саамай кырачаан артистка" номинация, "Дьыһбэ-дьэбэ өрлөр-2001 сыл" дипломана, региональный "Хотугу сулус" көрүү-конкурска икки төгүл лауреат буолуҥа-даата. Улахан кыыс Оксана улустуаагы "Аман ае" күрөһкэ "Туугун дээн тутуй?" дакымаатыһан улусуска бастаан республикаҥа кыттыбыта. Орто кыыс Анна хоһоон айар, улустуаагы "Маарыһаан аайыһаара"

кыгтылалаау, республикага Гаврил Колесов ка-
рысхатор ыгтылшыгыт "Кылынахтаах ырыа" күүрүм
липломат.

Төрөөбүт дойдуга таптал

Төрөөбүт дойдуга сүүгүрүйүү, ыстыктабыл эн-терөөбүттыкбуургуттан, аласкыттан сараланараба-эт. Онтон биһиги оро эрдэхтигинэ оскуолаҥа иити-эт. Уорак, жжжжжж курдук Ийэ дойду эрэ тула барара. Эн төрөөбүт сирик, алааһын ата да ахтылыыбат, иһилин-бөт ата

Дээ, билигин ислэн эбэм, эгэм, ийэм, арам өтөхтөрө ханна баарын билэ-көрө сатылбыт. Иккэ кыыспыт Айта "Кимтэн киллээхпитий, хантан хааннаахпыт" джэн дакылаатынан "Башаринскай аадыларга" ситиллүүлэхтос кыттан турар Билигин салгыы сурууа сыдыар.

Кийнэгэ бийгэ бааһа, сүтүрүүхүү.
Кийнэгэ бийгэ дьэ кэргэнтэ баар суох баайбыт,
баастың дорбубт, кийини аары саамай сөбүлүүр дьа-
рыктыт буолар.

Ийэлээх арабыт төһө даҕыны үөрөбү суох буоллаллар үөрөбү, бистыыны-көрүүлү, кыныгыны олус үрдүктүк саныышылара, туталлара. Кыра эрдэхниитигэтен кынылар төһө да солото суох буоллаллар, биризмэ көһүннэр эрэ сахалыы кыныгыны, хаһыаты тута сылдьаллар. Ону көрө-билэ сылдьан биһиги үлүс этигэрэригэ, такайыыта суох бары кыныгыны, хаһыаты кыбымыгытынан улааппыгыт. Ол да иһин оскуолаҕа арыс оҕо ахсыан үчүгэйдик үөрөммүгүт, үөрэххэ тардыспыгынан барбыгыт. Үөрөххэ, ордук тыл предметэригэр үчүгэй этибэт. Ол да иһин 3 оҕо саха, нуучча, омук тыла учууталларын идэтин талан үлэлиэ-хамсыы сылдьабыт. Ошон тыла чугаспыт, сыстаҕаспыт хааммыгылар баар дии саныыбын. Кыныгэр сүгүрүүбүт орлорбутутар бөрүлүбүт. Кынылэргэ саамай баастын көһүнү-үчүгэй көпсөмнэрдээх сахалыы, нууччалыы кыныгылар. Хан-нык да танастанар, ооннуурдаһар, минныгэстээр эдэһилэрэ куораттан азалар көһиниэригэр-кыныгэ үөрэллэр. Үөрөхтэригэр бары гуйгуннар, нуучча, саха тылын улууустаары олгоннадаларылар сыл аайы кыгдаллар, бириистээх мээстэлэргэ тиксаллар.

"Үгүйгээдхд аялдохдоо сүүл хонх" диндлэрэ кыр-
дык, оро да улаастара оннук түргөт. Оро өйө-санаата,
байхалта-майгыта улаатан хайдах киһи буолуохтаар
эппи динэ көргөһөт хайдах-тусох илчиллибигиттан ту-
лууктаах

Е. Я. АЛЕКСЕЕВА

Сандалы КУОБАҒЫ БҮСКҮТЭН БҰҒАРЫ

Бйраастаммыг, сууиулдубут куобагы
уулэртэ араарталыгыт, сибириньэ эбэтэр
илгэ элнэ кэлтэ булгунабыт. Этэри чугу-
у иһинэ утабыт, уу, туус, бизэс кутабыт,
а эбэтт, ыта ханпахтаан баран буһара-
ыт. Эт миһинэннэринэ бурдук, кыһаммыг
снок, хойуунарына сүэтэй эбэтт. Сы-
рдалдын тарыстарына, куобах болэм буо-
д.

Бүсүктэн буһарылыбыг куобаҕы кытта
спут хоргуоллуйу, гречканы эбэтэр
уруот аһыттан оһоһуллубут салааты уу-
хуска сөп.

1 кг: крошбел этэ, 500 г сиббишнээ жэтир
мэты этэ, 75 кг кууинарнай сыа, 100 г
мэй, 200 г уу, 5 г бурдук, 2-3 теорохтой
сүлэ, түүлс, биэрэс.

КУОБАҒЫ ЫҒААРЫЛААҒЫН

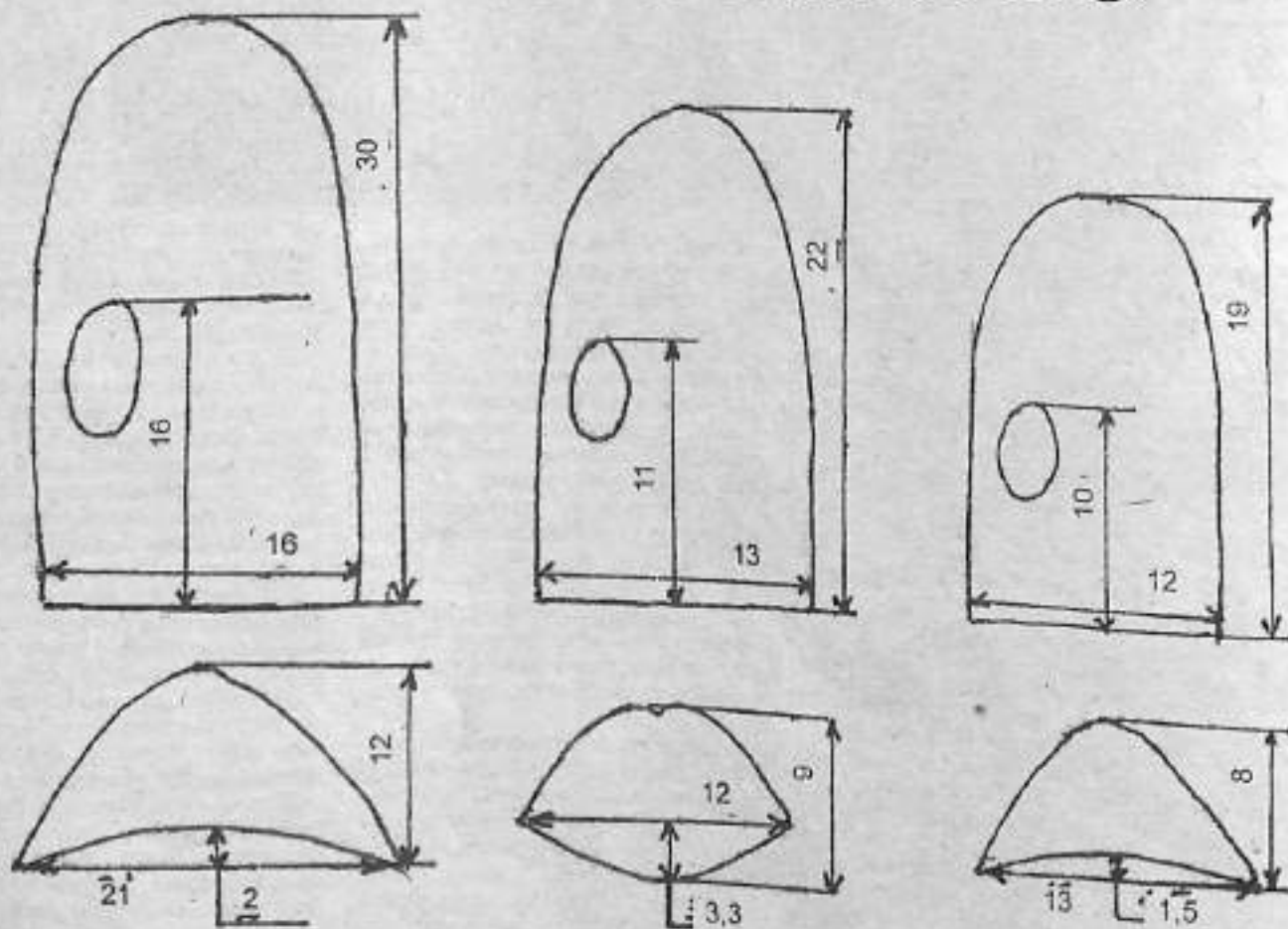
Куобагы ыраастыбыг, сууйабыг, үүлэргэ араартып-быг. Ичин, үөхүн ыла-трайыбыг, тынатын, сүрөһүн, ыларың су-абыг. Барытын мисккэзэ утабыг, маризд-габыг. Сыгыара түһэн баран этин ылан-ратык ныһыһын ылабыг, бурдукка бул-дан ыла-ыла хобордоохко изин эттүтүн зарыһыбыг. Мисккэзэ барытын утабыг, ордоохтон суогуң уолка арың кутабыг, ин лухуопкага буһарабыг.

Дстулга гарнир бийнхлгтынн ыгаары-
ылт хортуслштуйу, шорены эбэтэр рини
рхсх сеп

шур кубика, 40-60 г арыны Мариновка:
уу, 40-50 г уксуус, туус, бизрэх, лавро-
нис.

Сахалыы хатандартан.

ҮТҮЛҮК КИЭБЭ

Эр киһи үтүлүтэ

Дьахтар үтүлүтэ

Ово утвђује

БЭРГЭН

Эр дьонно аналларох болордо

Эр киши дьүз кэргэн
Эрэллээх эркинэ!
Эр-хорсун санаата
Эрэллээх түттүүтэ
Элдэги оңоруо,
Үгүһү дьһаарыа!

Саға кинигэ

ӨБҮГЭЛЭРБИТ ҮГЭСТЭРИН УТУМНААН

Мангын аятаах кишинэ Чурапчыгаар "Сана олох" редакционной-издательской холбоотунан бичгэттан таархтэ. Кинигэнэ бийнх удусулуг ытык кырдыаһа. Ада дайду Улуу сэриитин аатыһыаһа, педагогическай улэ ветерана, П.А. Ойуунускай аатын Государственный бириэмийэ лауреата Иван Михайлович Павлов суруйта. Экземпляр — 50.

Күннэгэр дойдубут улуу булмуттарын, күннлэр
сыйдам бээрлаларын түгүүнэл көлсөнэр. Саха
күннлгүлэр булт дэн ийэ айыулары кытта алгыһаа,
күннлхэ сүгүрүүү буоларын арыһар көлсөннөр кү-

ирдмээр Кинигэ 16 архаас салаалсартан турар. "Булл абылант", "Илэ харамхынан кербүтүм, билбүтүм", "Архаас ди быһыһааннар бааллаа", о. д. а.

Бу сажа кишигиң долгулар ис ховсонвоох киизге "Сага олох" редакциялай-издательская холбоһук долгет киискатылар атыыга табыста. Сыланата 150 долк.

Кунду аараччылар, атыялаһарга тизтейин!
Эһити сэнээриситититтер кавалиттот 2 айыыһыны
бэстэстэбүт

үлэр юур", - дигн хаста да этэ сүлдэбытыгм Вуолуэматарг. Биир сырыгыг саарбахтаан баран сарсынныгылар син-биир аккаастаабыг. Сүдэи дэглалар түбөтэн хаахыгм сүлдэбытыгм наһаа ыарахан-нык ыһылар эбт этэ.

Сааһын тухары бу дэриэбинэвэр олорбута. Кэргэн-
нэммитэ, өрлөрдөмүгүтэ, сааһырылар дэриэ үлүлээбитэ.
Сааһын тухары Чурагчы күөлүн манаан тахсыбыта.
Куска да, андыга да дурдаланан сыппатаа. Күһүн
тийгэн тахсыыга элбэх бултууйуулаах булчут иэни бу-
олара.

Сарьсарда эрдэ туран күөл биеэргэр киирэрэ. Күнүнүн дарини илэнг кэмнэгэр күөлүтөр тийэрэ. Балдайда эргэргит биюккылаага, икки уостаах Т03 саалаага.

Гаврил Михайлович Яковлев интернат-оскуудла
физик уншууда. Саха Республикатын үтүөлүк унуу-
тапа

Кийн булчугун туфунан анаардахха, ахсаангаах булчууса байхытарар ини. Ону дарны үлгэ "атахты-ырыннан". Бигрдэ "Баянаы итгэбэрин дуо?" - дигн хаддылаатым. Байанай хайдах "хатаалтырын", "көөчүктүүрүн", "буобарын" дарны элбэг элбэг эбит. Кийн кэлсэвэн кийнэ соторор буудлар бэртээхэй кийнэ тахсыа эгэ.

Гаврил Михайлович И.И. Чепаловы Байганай хайдах тохтолштуун-буойбутун туһунан кэпсээний ис-
тизээн.

Илья Ильич Чепалов 1918 сыллаахха Кытаанаахха төрөөбүтэ. ЧПУ-ну 1941 сыллаахха (V-с ытык) уоса-

БАЙАНАЙЫ БИЛИММЭТ БУЛЧУТ ДИЭН СУОХ

зан бүтэрбигтэ. Чакыр началнай оркуудатыгар учуур-
аплаабыта. Ол омордогуна сымыйа дышалар эрилти-
гэтэ. 1942 сыллаахха ыам ыйын 22 күнүтөр тутуллан
айайыллыбыта. РСФСР Урдүкү Суута 1942 сыл ба-
даран ыйын 4 күнүтөр 10 сыта хайылыга уурбута.
СФСР Урдүкү Суута 1958 сыллаахха атырдах ыйы-
н 6 күнүзх уураарынан, кишини, бурууа сүөгүн чуол-
дуйдаан, реабилитираллабыта. Дышалата № - 2531-р.
Кыгга памяти" о реабилитированных жертвах" кини-
2 чаага, 389 стр.).

Учлигддаг үүрэгтэй сэтгэсэн иргэд, ажилтан хоноон суруйрга холонор биер бастагт устудуу-ммуутугтан ол хаайгы кэнэиттэн итгэн-үрэгтэй үлэ-игэр сыйгасанаах өй-санаа хаалбатах эгэ Мин 1959 ыллаахха интернат-оскуолага үлэли калбитам. Ол үүтэн ыла Иль-яны, кили анарга дойдуа тааары-ыар дээрэ биергэ үлэлзэбишлгт: Кили оскуолага кла-овшпынан, заххоунаг, библиотекарынан үлэлзоби-а. Ол сыйгын өмолору кыгта сыймана нагаа үчүтэй та. Итгилтэччилэр да олус сөбүлүүлэрэ. Оролору алайан үлэлзэр соруудаг биердэхэ үөрүүнэн ылы-ара. Мин, Иль-яны, "Оскуолага бастыгтааталын

Булчуттар сатыыны – куһу да, андыны дарааны эк-
кирэгэ сылдан ытылаан күлүкэллэллэ. Илья би-
эрэктэн юро олоор буолара. Ол олорон ардытар ты-
тытар киирэрэ уонна булчуттар дикси устара. Сотору
буолан барап сатыы Ильятан чутас тахсан биэрбит бу-
олара. Сылыктааһынның чахчы табар дыогурдаага.
Арыт туотайы түстүрүп бэйэте сортох буолара. Оноо
да иккитэ, үстэ эро ытара.

Дийл, Газарил Михайлович хэлсээний истигарын:
Илья Ильич илгэмн кэрэ олорбут. Балык син тул-
лут. Ол кэмнз сатылаабыт анды, хантан кэлбгтэ бу-
ола, Илья чутагытар уу илгэтэн бу күүрсг ына
түсүлүт. Ону одуулаха олордогуна Мурун-Тыымгыла
дизиктэн билр туртас субу күүс аттынан харбаан
элэгнэтэн ааһан эрэр. Илья Ильич ханан да түбөөпэтэх
түгөөлөр түбөһан эрө булумахтана түсүлүт. Эр ойдуу
сатыы олорор бериэмэ суох. "Хайдах буулабыһы" -
дди саныг түһөн баран саатын хаба тардын ылан анды-
шы ытан сааһар. Эрө тэлгэрэн кэбиһэр. Анды кыйтар-
бата Эрчилэ баттаан туртаһы эхкэротһиһэрэг сөгсгост
Туртаһа балайда ыраапһыт да: "Саатар ГРЭС анны-
наары бээрэнэ, бадаравгна чутаһатар илгин". - ди-

эн баран күүсээ-күүсээ эрднэн бээрэр. Аллах тын төлө дараны сэлдэмсэйдартуна тахсыбата. Тургастара бадаранга чөм-чөм үктэтэлзэн, хайдах итгннх уйдарбыта буолла, кырыска тахсыбыта эрө баар. Эбигитин кайгытарды үтсүүлээн эрөрдн эгий-дугуй үктэтэлзэн, эмэлэтин манана туртангыс турбута. Инкис булда бөримөтэ. Хайдах базайнны? Уруксута буоллар улаханнык уолуһуһуо суох этэ. Бу сырыалга хайдах эрө дыктитик куоттартаата. Илмип хомуһа кэллэ. Вальк син баар быһыылаара. Илмип көрдүү сатаан баран "ыгыһын сотуһна". Түүрөн испит илмэ ти-мрон хаалгыт буолла.

Ол түтэн кэншгиттэй хас да хоньн баран мийгнн көрсөн суух буолбутун сийилин кэпсэбүтэ Уонна эппэтэ: "Арааһа, буойулуннум быһыһылаах. Онон бултаан-алтаан тохтоотохтунта табыллыах курдук. Бейанайбар туту да омыулуу саньырым суох", - дьэбүтэ. Эһиүлүтүгэр ылдьан кыһыһгар Валентинага изэли олорбута. Өр буолбатага.

Байаншй - булчуттар тангалалара
Байанайы билэммэт булчут сүөх"

Г.М. ЯКОВЛЕВ.

БУЛЧУТ СУОБАҲА ТУОХХАНЫЙ?

Муомалар кэпснр буомаллара
дройон иинэ, Хонуу олохтоохторо
буулэн кустуур, андылыыр күндлэх-
эр эбит. Ол күндлэригэр саас айыы куст-
а, андыта дурдаланан сыталлар, булту-
длар үһү. Күөл үрдүнэн сатыы буолбут
бааһырбыт) булгарыл, ол бааһырды-
ыт эрэ киһи өлөрөн ыһахтаах.

Отгон итингэ утары харгылана
ийнли Чуралчыбыг куолутар буолаач-
ы. Куолтэ сатыылаабыг куе биар буол-
ун да 10-ча, 10-тан тахса тыылаах киһи
үүрдэн киирэр. Булду ким кэлин ытан
өрбүт киһи ылар. Ардыгар субу
тыллан өлбүт куһу, андыны онно чугас
ар тыылаах булчут катыштан ытан ба-
ан "Мин өлөрдүм", - дигэн быһыаан
алды барар түгүһүсэ биар буолааччы.

Мин манайхыг түбэлтэни сэмэлэн, ыһанаан санаан суруйабын, бу дигэр мучт этикатын (суубаһын) кэлиэ. Ай-йара, байанайга, уолтастыба өйүгүр-нэастыгар, майгытыгар сыһаа баһыны-ныһы дии саныһаан.

Бигр малшык быһылаан буолан тур-
баар ханна, кимнээхтэринэн буол-
тубалтэтин ахтымыарын Соччото
х быһылаан хатыламмата буоллар
эн өйдөтөрдүү суруйдубут.

Бивр үтүүг нэлээд баяр кыракый сохул байл булчугтар чутас-чутас илэки дур-
ман куска хоно сыппыттар. Кишэе кув-
ныа көшпөтөх. Түүн харингарбыгыш
нээ, сарсыарданаан күөл үрдүнээ илэки
нөн мотон кэлэн эргийэ көтө сылды-
ттар. Илэки дурданы чутастарылан,
үл үрдүнөн көтөн истэхтэрийнэ илэки

дурданан 4 киши биегээ түбийннэрэн уосайдаан ыгьылаабэгттар. Огуу түбэлтэлэх бир корн юмие дурданы юмгулээн хонгуу дикэ санһыйбыт. Табыллан өлөрлүү кетон барбыт. Олон түспүзэ жөстүбэтэх. Түспүт да тьаһа инһиллбэтэх. Олуен да сөп, салтыы кетон ыһаатһан да сөп балаһыанһала

Малгайныг дурдатган бичр булчут:
"Мин тапшым Мин сатыым. Мин бэйэм
баран ылаарым. Тэлыгыман!" - дээн
ханы-уугу бодогч тунхорбел.

Оччону истэ-истэ иккис дурда дьомо сатылган барбыт көөнү ээсирэтислэ-тэхтэр. Сатылганыт аатырбыт киби

мэлэн бялшны дурданы аахан көрөгүз
ыла барбыт. Түүнү быһа, халлаан да
сырдаабытын кэннэ көрдүү, оту-майы
талас сатаабыт да "олбут көрөн" көстүбө-
төх. Көрөн саһымтыатын байырат бөркө
бистэн эрдэсхит. Хайа уонна көрөн ошо
чутас түспүтэ чуолкай билиибэт ээ.
Көтөмүөтөх буоллаа.

Бийиги улуусаа баар-суох кустуур, андылыыр, балыктыыр ытыктыыр күүлүбүт Чураачы күөлү буолар. Кыпач сайыннаах хоту дойдуга дьонго саас, сайын күөхкө, салгыныа тахсан булгуубут чөрчүбүт, сөргөхсүбүт.

Кээн-куог илэнхэс күөлбүт барах-
сан бидиш улуус киинин олохтоохтору
тула көрөр эбэбит. Эхэтэннаар көрдүүр
эро буолуу кэрэгий. Күөлбүт кэжэ илн-
гөр тиэрэни туттумуохха наада эгэ Булг
диги булт. Күөл булдуан аяххыи илт-
тиммэккин. Сирдэхтиэс, муомалар
курдук, бултук баара. Күөлгэ сайынты
мунха бобуулаах. Саамай сөн дьаһал.
Илим балыга барыта туһага турар. Дьон
аһыар. Дьытпэни булгаабыт балыгы
атылааһын өбүгэлэрбит үгэстэрини
утарар. Улаһын сыдыбыт охотовед
Николай Неустроев ыһыфтин ылан, сир
быһан ылан биэрэн, күөл кыһыгытар
сытар маһы-оту хомуйтарара. Малдь-
ыас.

Бул тууралуу сир-күүл сангарбат, кыялтырбытын, кыяхамыгтын билдэрбэт. Оттон дыйгынэн иччилээх, сыдыа-халты, туора-маары тутунууну себүлсөбөт буолуохтаах. Төрү эрө бийиги күүлбүтүтүр сылын айыы киһи бөрү оһоллорун Оһоллоох санаалаах булчугуртан буолбата иһи.

И ЦАРЛОП

Саамай сохлут етэдидүмү, хамтарбич "Пинье пиедэ".
Стадион ийгэр 91 талынга ийгэрээр! Ийгэрдэ ий-
ирдхэсэ 3 яруунаа алдэрхайлаах улахан дьон өнөр-
сирэ баара. Ойго тобус-столду ийгэр буолар. Стадион ат-
тылар араас тутуу олус айбак. Ойгон биэрдэстөрү үрдүк
да үрдүк факел курдук байыаалаах дьаа. Дьа, бу дьаа
үгэс эхэстэригэр түөрт эхэс үрдүктээх, дьаа туораты-
гар тэтиээх, дьаа түөрт олус түрдүөнүригэр теле-
эжран баар, алларса өтүтүр элэс алта эхэс үрдүктээх
телеэжран көстөр. Ийгэр сирэр эр. Бу эжраннар тохтоло
суох Кылай хамаандатан чулуу спортеменнэрин, элээл
ылбалт күрөктэхэллэлэрин, кинилэр көрсөтүлэлэрин
чаарылхай түгэлэрин көрдөрүлүр. Ийгэр эрө бөлүтүн ий-
рулунан кини тутуу, астыаах курдук. Уопсайынан,
кылайдар байа-байаахсаа күөсө өбүлүлүр, байа-байаа-
ригэр олус ыастаахтар өбүт. Ой тутуу харааха байаары-
лар Минэ саамай өйдөөн көрөт хартыаанам, кылайдар
дьаа көргөспөн, кылайынан сыстааллар өбүт. Колобуу,
айаа, эбээ, оро көргөспөн улаан сирэр эр эбээр (чуулан
волейбол курдуга өбүт) ийэ кыайааһан эхэстөр уолу-
наан. Ойгон, бери биэрэгит курдук, кылайтар үкүстөр би-
ирдик орлоох буолаллар. Кулутураларын таһыма
үрдүгүн бөлүтүн көрдүк. Байаахсаа кылайан анытааһа-
дыа кыпээтэ сатыаалар. Манаа...

ОЛИМПИАДАБА

Миллиэтлэхтэнтан кыһыҥа савнаһым Атын делегатын
 документта кэпсэрттүбүт, биллэстүбүт.

Биднийг саяанатын хэлснээр буулгахха, манай дараахтай. Биднийг сүүрүүлэн хөнгөл тууштаа, сүүрүүлэн, боксир, валейболчид сэлддэг байхыг. Эрдэттэн ялан цуу-бийн байршилт саяанатай барахад зогсдөг дивээх наада. Пе-нистэ мидэтэйгээр нэлэлтэй атылаатгачид үүсгэр-этэ Ошо саяаната, бидлэн турар, чэлчээ. Олзрөн хүрэх-тэйгээр жүрүүлтэн, ханьчк спортсмен юлттаралтан, фи-нал дуу: сүүрмднээр хүрэхтэйгээр дуу буоларалтан олус урхал-тутулуктаах этэ. Хүрэхтэйгээр чутааатаран айы-саяан турал бидсэр.

Кытайга сыйланган байыг дьонун көрсөтүрүлүсү үчүтүгү айык Халобур, мин бири дойдуга ахтарбын - мугудайлармын, иккис эмиске көрсө түспүтүм. Кытай ошунук соңунчу түтөнүрткөн орус үөрөр. Ону тааыман Россияныгы араас "сулустарын" (бырааттыгы Клигичелар, Ф.Киркоров ода.) чуугатан юрөр, кыялыны кытта келесетер түтөннөр тоскойбут.

Уоксифыкын, маньһык үрдүк таһымнаах, үстүтэй тэ-
рээһиннээх нүрөхтөһөһүнн көрө илтик буоларынан, хаһан
да үмүтүлүбөт өйлөбүл буолан өйбөр-сүрөхтөр хаалта
диһилэн барарынан. Иһиниһи үлөбөр бу көмөлөөх туһала-
ах буоларытар саарбахтаабыттын.

Делегаций өсөө байр чимхмэ, физическай культура уюуна спорт институтун кенүл тустууга тренера Кирилл Николаевич Захаров санаатын үлэстэй: -

Байылым Пекинге булан аастыт 29-с Олимпиад-
дан санаууларга сылдыбылгыттан олус уурабын, ас-
тыбыл Мин Кытайга докиспин сылдыбыл. Сотору-
ларга I танчау кууракиа буолбут кенуа тустууга аан
дойду чемпионатыгар бара сылдыбылгытм. Онтон бу
олимпиада үрдүк таһымна, астык төрөзүнникэтик мы-
тылдыбылгытм көрбүт дьон бары да бэлэтээтэхтөрө бу-
дуо.

Манай Саха сирийн улааттара кылтыбыттарын бары бөл тыһыыһаага кырдубут-иһиттибит. 60-иҥ дылыт ыйааһыһааастарга маннаагы физическэй культура уопук сарга институтун 4-с курсун студена Виталий Корякин Түркүстан хамаандатыттан кытыла. Уолбут үчүгүйдик туһунаа дрон тоһордуубун. Ол эрэн кини олимпийскай чыкала тууста илик буолан уолута кыра, онон кыһылаахтык хостордо. Балтарга эрэ сыл күүсү бэлэмнээмүт кытыкка олимпийскай тутууага тиксии ситиһи буолар. Виталий тустуук быһыыһынан маастарыстыбата үрдээбит, сипаат-хоскут, улахан күрэхтэһиһэргэ киирсэргэ беким буолубут диккээ наада. Леонид Спиридонов эмиз үчүгүйдик кытыла. Үһүс миэстэлээх боруонса мэтээли иһа-мучу хостарда. Боксага Георгий Балакиев киирсиппин көрбүһүт, хаһыаһаан-ыйыһаан күүсэ былаһыбыһаа. Кини ситиһиниһа саха норуотун ким тутуута, ахторон быһа көрөн-

"Птичье гнездо" дийн стадиондара олус үчүтэй сонгоуулаах, аялгы, кыраһыабай стадион буолан биердэ. Виһиги иккис яруска олорбуппут.

Тустуу кураар сүлд-
дэн мин тус бэйэм, тус-
туу тренерэ буоларым
бүһүмүстэн, бу
көрүнтэ тух уларыйы-
ылар тахсыбыттарын,
тустууктар киирсэр тех-
никалара ханнык
таһымга тинийбитин
көрдүм, билдэм. Санаан
көрүм, тустуук 5 хабыр
хапсыһыһы тулуйсух-
таах (чаас анаара). Ман-
на сүрдээх улахан тулу-
ур, дьулуур наада. Бил-
лигин тустууктар уһун
тыһынаах, дынг тулу-
урдаах буолбуттар эбит
дэн сөхтүм. Дынгээх
болэмнээх, уопуттаах
эра киһи тулуйар күрө-
стэрин көрдүм. Илэки

былааннар олоххо кивэрэллэригэр олус туһала-

Сахалтар Кытайга

Рингза Георгий Балакином

 $\Delta X \text{ CBI} =$

Өлчөмдөгү кытайчы ийин!

Чуулалчн кэрэ ангардара Аниса Цойдуун

рыя-айтан буолла дии санылыбын. Кини нүөх хараҕынан көрдөүлү быдан албаҕи ырытара, ырыгальыра, сыана-лыыра саарбаа суох буоллаҕа.

Гидробиот олус үчүтэйдик, тийимтигистик барытын быһааран илдьэ сырыттылар. Туох эрэ ойдоомот түтөн буар буоһууларына тута кинилэргэ телефоннаатахпыттына, барытын быһааран биэрэхлэр. Омуктарынан кыгайдар, ол гынан баран Аня уонна Антон диин нуууччалыы ааттаммыггара биһиэхэ даҕаны, кинилэргэ даҕаны табыгас-таах эгэ.

Госгизнадабытын эмнэ олус сөбүдөбизинт. Нууччалыы тинитээх буолан, нуучча тылыннан көпсэтэн-быһаарсан сырыттыбыт.

Үлзбэр-хамнаспар дагуу, тус бэйлээр даганы туһалаах уонна умнуллубат күрэхтэһиилэргэ сырыт-
тым.

Бүгүн өссө биригылдыгыңг Чурагчытааңа физическай культура уонна спорт институтун кэтэхтэн уорар отделениеһын факультетын декана, Алевтина Петровна Аргунова;

– Биһиги институттан Лена Егоровна Кириллина-лыын атын бөлүгү кытта биир дойдудулаахпыт. А.Д.Дятковскай "Эврика" туристическай фирманын нөтүө Олимпиаданы көрөн кэллибит. Аан бастаан Байдаха куоракка му-

рада сэлдэбэлшигт, онгон атырдах үйхэн 16 күнүгэр Пекиннэ тийсбишпит. Сүрүн көрүннэргэ күрэхтэһинин барьтын кэриэтэ көрдүбүт: тустүү, волейбол, бокс, сүүрүү, футбол. Гостиницабыт күрэхтэһинилэр мытылар сирлэригтэн чугас сөгүс буолан абыранныбыт.

Бөлөхпүт дыно бары спорт сүтүрүлгөчүлөрө дикжэ сөп. Бары биирге тутуһан, спортсменарбытылар ытыһып тыаһын, күөмөйбөтүн харыстааһанка ханьытаан-ыһыһтаан сырыһтыбыт.

Кытгайдар бары сомборлопов Олимпиадада күүскэ бөлүмзүмүштөрү тута көстөр. Барыта үрдүк таһымга ааста. Таңастара-сапгара, тутта-халта сыйдыаллара, кэпсэ-таллара – барыта ураты үчүгэй! Оңноортор тийир суул вокзаллар туалекка кирип ууну холбоотокко утары турар улахан сөөкүлөр сенсорнай экран тахсан кэлэр уонна тута күрөктөнүмүр көстүбүтүлүн бараллар. Бүккатын хас хардыы айыы экраннар бааллар, күрөктөнүн хаамыгытын барытын көрө-бизэ сыйдыалары-Эриккээ көстүү. Россия-быт сулустарын Костя Цзэнуу, Алгта Цойу көрбүшүт. Кинилэр билигини кытта тэбис-тэгиз биллэт талуу, пропуск систематынан ааһа, күрөктөнүннү көрө: "таалды" сыйдыаллара эмнэ да дыкты, эмнэ да үөрүүлээк баалыы этэ.

Пекинго тийвээт даганы букатын атын тусна
эйсэр кинрон хаалбылгыт. Олимпиада тына бэл
хас биеэрдн малга кытта инэгэт курдук этэ.
Биһиги эскурсиялыыр былааммытын бэйэбит
талан сылдыбыт бууламмыт олус табыастаах.

Леонид Спиридонов уонна Георгий Балакишин бэйэр күн, арыахх бириэмэһэн бэлэсэһэн күрэхтэстэтигэр үксэабыт түгөөсөт баара. Ол эрэн хата бириэмэлтигэр тийэһэ күрэхтэһини баарытын көрбүтүт.

Сир аайы "Один мир — одна цель" диген Олимпийской оонь уулар девистэре араас тылданан суруллан турара, араас дойдулартан кэлбит делегациялар биер кэлбим тайгастара, олимпийской сувенирдар — барыта-барыта умнуллубат өйдөбүлү үөскөтүлүп.

Кытай нуруута кырдыж да сайдылыах, культу-
туралаах эбит дигэн көрөн итэрийдибит. Кэниелэр
бөйүлөрүн донун үкүсүн хабын олимпиадада сыры-
тылгара сатабыттар. Оссо Олимпиада кэмгэр,
Тангара бэйэтэ көмөлөспүтүнүү, халлааммыт олус
үчүгүйдик турбута. Билэр эр күү ардах түспүтэ. Итин этэ,
ол эрэн күрэхтэһин буолар сиргэр кондиционердаах бу-
олан, ону билбөккө да хааларын.

Биллэн турар, 29-с сайынты Олимпиада Пекинге буолара биллэбитин кэннэ тута кытайдар спортсменнарын тутумнаахтык, сыаллаахтык-соруктаахтык, күүсү, биллэр улахан тренердэри ыгыран туран бэлэмнэбиттэро өтө көстөр. Кини спорттосойдоох кыйылындара оһно тулхалдьыбат туоһунан буолар. Анардыс быһыыга Саха сиритэр 32 сыл буолан баран олимпиадыккай мэтээл калыты оһуе долгутуулаах, үөрүүлээх суол. Оһон билигин Георгий Балашкин мэтээл калырын түтүктэр тыһыннаах туоһу буолбутутунан, аан дойдутаары сүдү улахан кураактаһынга сыдымбыттык кыһаары кыһаары.

Ама ким астымаат буолуой история кэрчигэр тийнч-
лэн иһэр Бүтүн планета улахан күрэхтэһиигэр сыды-
ыбытыттан, сахалартан ким үөрбэт буолуой Саха сирэ
өссө биир олимпиадскай мэтээл ааһыагынаа?

Пекингтэ буолбут 29-с Олимпиада иннинки кыайылы-
ларга кынат, өссө үрдүк дабайыһаларга олук буолуо диэн
эриэ күүтэбит.

Бэлэмнээтэ Наталья ГАВРИЛЬЕВА.

тэ буолар түгэнин илэ харахытынан
барбуһу тут олохпунулар биир умнууллубат түбэлтэ буо-
луу буолулуна динь

Комсомол 90 сылын көрсө

ҮТҮӨ ДОБОР, ТАБААРЫС

Э. КУЗЬМИН

Налог на имущество организаций

Вопрос: Обязана ли организация, являющаяся плательщиком налога на имущество организаций, представлять в налоговые органы налоговые декларации (налоговые расчеты по авансовым платежам) при отсутствии объекта налогообложения по данному налогу?

Ответ: Согласно письму Министерства Финансов Российской Федерации от 13.03.2008г. №03-05-05-01/34 сообщаем следующее:

В соответствии со ст. 373 п. 30 "Налог на имущество организаций" Налогового кодекса Российской Федерации (далее - Кодекс) налогоплательщиками налога на имущество организаций признаются, в частности, российские организации. При этом признание организацией налогоплательщиком налога на имущество организаций не ставится в зависимость от наличия либо отсутствия у них соответствующего объекта налогообложения.

Согласно п. 4 п. 1 ст. 23 Кодекса налогоплательщики обязаны представлять в установленном порядке в налоговые органы по месту учета налоговые декларации (расчеты), если такая обязанность предусмотрена законодательством о налогах и сборах.

Налоговая декларация представляется каждым налогоплательщиком по каждому налогу, подлежащему уплате этим налогоплательщиком, если иное не предусмотрено законодательством о налогах и сборах. Расчет авансового платежа представляется в случаях, предусмотренных Кодексом применительно к конкретному налогу (п. 1 ст. 80 Кодекса).

В силу п. 1 ст. 386 Кодекса налогоплательщики налога на имущество организаций обязаны представлять в налоговые органы соответствующие налоговые декларации и налоговые расчеты по авансовым платежам по этому налогу.

Пунктом 1.1 Порядка заполнения налоговой декларации (налогового расчета по авансовым платежам) по налогу на имущество организаций, утвержденного Приказом Минфина России от 20.02.2008 N 27н (зарегистрировано в Минюсте России 13 марта 2008 г. N 11334), предусмотрено представление налоговой декларации (налогового расчета по авансовому платежу) по налогу на имущество организаций всеми налогоплательщиками.

Следовательно, организация, являющаяся налогоплательщиком налога на имущество организаций, обязана представлять в налоговые органы налоговые декларации (налоговые расчеты по авансовым платежам) по этому налогу в соответствии со ст. 386 Кодекса, в том числе и при отсутствии у нее объекта налогообложения.

Отдел по работе с налогоплательщиками

О порядке заполнения налогового расчета по авансовым платежам по земельному налогу

В соответствии с пунктом 2 статьи 393 Налогового кодекса Российской Федерации (далее - Кодекс) отчетными периодами для налогоплательщиков - организаций и физических лиц, являющихся индивидуальными предпринимателями, признаются первый квартал, второй квартал и третий квартал календарного года.

Согласно нормам статьи 398 Кодекса налогоплательщики - организации или физические лица, являющиеся индивидуальными предпринимателями, осуществляющие приращение им на праве собственности или на праве постоянного (бессрочного) пользования земельные участки в предпринимательской деятельности, уплачивающие в течение налогового периода авансовые платежи по налогу, по истечении отчетного периода представляют в налоговый орган по месту нахождения земельного участка налоговый расчет по авансовым платежам по налогу.

Налоговый расчет по авансовым платежам по земельному налогу со 2 квартала 2008 года необходимо представлять в налоговые органы по форме, утвержденной приказом Минфина России от 19.05.2006 года №66 и (в редакции приказа Минфина России от 12.04.2006 №66н и от 13.02.2007 №16н) (далее - приказ Минфина России №66н).

До внесения изменений в приказ Минфина России №66н при заполнении Раздела 2 "Расчет налоговой базы и суммы авансового платежа по земельному налогу" налогового расчета по авансовым платежам по земельному налогу необходимо учитывать следующее:

По строке с кодом 210 указывается количество полных месяцев владения земельным участком в течение отчетного периода. В случае если земельный участок использовался в течение всего отчетного периода, то по строке с кодом 210 указывается "3".

По строке с кодом 220 указывается коэффициент "K2", который применяется для исчисления земельного налога в случае правообладания земельным участком в течение неполного отчетного периода.

Коэффициент "K2" определяется как отношение числа полных месяцев, в течение которых данный земельный участок находился в собственности (постоянном (бессрочном) пользовании, пожизненном наследуемом владении) налогоплательщика, указанных по строке с кодом 210, к числу календарных месяцев в отчетном периоде.

В случае, если земельный участок использовался в течение неполного отчетного периода, например, 2 месяца, то коэффициент "K2" составит:

2 месяца : 3 месяца = 0,67.

Если земельный участок использовался в течение всего отчетного периода, то по строке с кодом 220 указывается "1".

Отдел по работе с налогоплательщиками

Об освобождении от уплаты транспортного налога сельскохозяйственных товаропроизводителей

Налогоплательщиками транспортного налога согласно статье 357 Кодекса признаются лица, на которых в соответствии с законодательством Российской Федерации зарегистрированы транспортные средства, признаваемые объектом налогообложения в соответствии со статьей 358 Кодекса.

В соответствии с подпунктом 5 пункта 2 статьи 358 Кодекса не являются объектом налогообложения тракторы, самоходные машины всех марок, специальные автомобили (молочные, скотовозы, специальные машины для перевозки людей, машины для перевозки и внесения минеральных удобрений, ветеринарной помощи, технического обслуживания), зарегистрированные на сельскохозяйственных товаропроизводителей и используемые при сельскохозяйственных работах для производства сельскохозяйственной продукции.

Федеральным законом от 29.12.2006 №264-ФЗ "О развитии сельского хозяйства" сельскохозяйственными товаропроизводителями с 1 января 2007 года признаются, в частности, и граждане, ведущие личное подсобное хозяйство в соответствии с Федеральным законом от 07.07.2003 №112-ФЗ "О личном подсобном хозяйстве" (далее - Федеральный закон №112).

Согласно пункту 2 статьи 2 Федерального закона №112 личное подсобное хозяйство ведется гражданами или гражданами и совместно проживающими с ним и (или) совместно осуществляющими с ним ведение личного подсобного хозяйства членами его семьи в целях удовлетворения личных потребностей на земельном участке, предоставленном и (или) приобретенном для ведения личного подсобного хозяйства.

Таким образом, при совместном осуществлении ведения личного подсобного хозяйства гражданами и членами его семьи на земельном участке, находящемся в собственности данного гражданина, соответствующие транспортные средства, зарегистрированные на гражданина или членов его семьи, не являются объектом налогообложения согласно подпункту 5 пункта 2 статьи 358 Кодекса.

Отдел по работе с налогоплательщиками

К сведению всех главных бухгалтеров предприятий и организаций, индивидуальных предпринимателей

В связи с изменениями программы "СБИС", просим взять обновленную версию 2.2157. Представление налоговой отчетности за 3 квартал 2008 года будет производиться по новой версии.

Обзор поступления невыясненных платежей по налогам и сборам

Межрайонная инспекция ФНС России №4 по Республике Саха (Якутия) доводит до сведения плательщиков, что ежедневно встречаются ошибки налогоплательщиков и кредитных учреждений при заполнении расчетных документов на перечисление платежей в бюджет. Полнота и своевременность уплаты налогов в бюджет во многом зависит от правильности перечисления платежей, от четкого и точного заполнения налогоплательщиками платежных документов.

Из-за неправильного оформления платежных поручений, такие документы первоначально зачисляются Управлением Федерального Казначейства по РС (Я) на невыясненные поступления и требуется определенное время для выявления принадлежности платежа и отнесения его к доходам соответствующих бюджетов. В результате данный платеж не поступает в карточку расчета с бюджетом налогоплательщика, в связи с тем недозачислается незначительная и плательщику могут быть применены принудительные меры взыскания, выставляются требования и инкассовые поручения.

Так, в целом по МРИ ФНС России №4 по РС (Я) по состоянию на 01.09.2008г. количество невыясненных поступлений составило:

	Поступило невыясненных платежей количество (шт.)	сумма (тыс.руб.)
Всего расч. док.	4842	47 961
из них по Чурапчинскому улусу	1072	3613
Всего квитанций по форме ПД-4	1181	402
из них по Чурапчинскому улусу	46	38

Наиболее часто допускаемыми ошибками при заполнении платежных поручений организациями являются:

Налогоплательщик	ИНН	Количество невыясненных расч. док.	Сумма по документу (руб.)
ОАО "Дороги Чурапчи"	1430008606	5	132157
Отдел внутренних дел по Чурапчинскому району Республики Саха (Якутия)	1430007641	20	117551
ФГОУ высшего профессионального образования Чурапчинский институт физической культуры и спорта	1430006870	6	148367
Центральные электрические сети Чурапчинский РЭС	1435028701	45	1138124
Центр питания и агитпропаганды в РС(Я)	1435157979	21	117224
Финанс Чурапчинского района ГУП ЖКХ РС(Я)	1435133520	19	1904776
МУК Чурапчинская МЦБС	1430008324	10	115600
Финанс АКБ (ОАО) Чурапчинское отделение № 5048	7707083893	2	96399
Чурапчинский филиал ГУП РПТИ	1435162270	2	77423
ОАО Чурапчинская МТС	1430008123	6	184935
ООО "Дорожник"	1430007810	3	93298
КУМИ	1430008275	9	59102
Марьякинские ПО	1430006599	18	11902
МУ ДО Диринская детская музыкальная школа	1430008885	18	75790
ООО "Чурапчинстрой"	1430007507	3	49631
ООО "Дорстрой"	1430007560	1	39650
ОАО "Малютортор"	1430008405	2	83118
МДОВ Вахтыльский д/с "Сулусчан" с Толан	1430007095	7	25612

Также встречаются случаи допущения ошибок по вине кредитных учреждений, таких как:

- Дополнительный офис Нижне-Бестяхской филиал АКБ "Алматэриэбанк";

- ОСБ № 5048 с. Чурапчи району Управления Федерального казначейства по РС (Я);

Хотя расчетные документы были заполнены налогоплательщиками без ошибок.

Были неоднократные невыясненные поступления от Чурапчинского отдела Управления Федеральной службы судебных приставов по РС (Я).

Перечисление платежей в бюджет налогов, сборов, штрафов, пеней осуществляется в соответствии с Правилами указания информации в полях расчетных документов на перечисление налогов, сборов и иных платежей в бюджетную систему Российской Федерации, утвержденными приказом Минфина России от 24.11.04 г. N 106н. На текущую дату в Правилах не внесены изменения.

Основные ошибки при заполнении расчетных документов являются:

№ поле	ошибка	правильный реквизит
1 104(КБК)	в 14-17 разрядах КБК указывают -0000 По КБК страховых взносов в Пенсионный Фонд указывают -18210202010061000110 38310202050071000160 неполный набор реквизита 89229815000 неполный набор реквизита ОКАТО не соответствует поселению плательщика указывают несоответствующий КПП, например-143501001 статус-0	налог-1000, пеня-2000, штраф-3000 18210202010061000000 не аккредитован налоговым органом КБК состоит из 20 знаков 98229815000 ОКАТО состоит из 11 знаков ОКАТО должно соответствовать коду населенного пункта, где находится плательщик 141501001 - КПП МРИ ФНС России №4 по РС (Я) с.Майя
2 105(ОКАТО)	статус-0	Указывается основание платежа (ПД, ТР, АП и т.п.)
3 103 (КПП плательщика)	статус-0	Должны указать периодичность уплаты налога (сбора) или конкретный даты уплаты налога Должны указать, например МС.08.2008 Ставится номер документа основания (требования, акта проверки, исполнительного листа, реструктуризации и т.п.) Ставится дата документа (декларация, требования, акта проверки, исполнительного листа, реструктуризации и т.п.) Указывается тип платежа в соответствии с полем 104 (КБК). Например поле 104 -182101020201000110, то поле 110- НС
4 106 (основание платежа)	статус-0	
5 107(персид)	статус-0	
6 108 (номер документа)	Вместо знака () ставят (.), например МС.08.2008 Не указывают номер или не соответствует номер документа основания	
7 109 (дата документа)	Не указывают дату или не соответствует дата документа основания	
8 110 (тип платежа)	ставят-0 Не соответствует полю 104(КБК). Например: поле 104 -182101020201000110, поле 110- ПЕ	

Наличие в расчетном документе незаполненных полей не допускается. Следует обратить внимание на соответствие (корректность) полей. Например, организация перечисляет денежные средства в счет погашения штрафов по НДС за 2008 г. N 11399.

Приведем пример заполнения полей 104-110

18210301000013000110 98229815000 ТР 20.08.2008 11399 06.08.2008 СА

С целью сокращения невыясненных поступлений и своевременного зачисления уплаты в бюджет налогов и сборов, каждый плательщик обязан правильно и грамотно заполнять платежный документ.

МРИ ФНС России №4 по РС (Я)

Отдел учета, отчетности и анализа. Тел. 8(41143)42-629

Правительство Республики Саха (Якутия)
ПОСТАНОВЛЕНИЕ
от 30 августа 2008 года № 363
О сроках охоты на объекты животного мира, отнесенные к охотничьим видам, в сезон 2008/2009 года на территории Республики Саха (Якутия)

В целях рационального использования, сохранения и воспроизводства объектов животного мира и среды их обитания, на основании представления Департамента охотничьего хозяйства Республики Саха (Якутия) о частичном ограничении общей продолжительности сезона охоты на отдельные виды объектов животного мира, отнесенные к объектам охоты, в соответствии с положениями Федерального закона от 24 апреля 1996 года № 52-ФЗ "О животном мире", Закона Республики Саха (Якутия) от 14 апреля 1996 года № 357-3 "О охоте и охотничьем хозяйстве Республики Саха (Якутия)" и Типовых правил охоты Российской Федерации, учитывая интересы живых ресурсов, научных организаций и сложившиеся традиции населения Правительства Республики Саха (Якутия) постановляет:

1. Ограничить сроки охоты 2008/2009 года на территории Республики Саха (Якутия) следующими сроками охоты:

а) на лосей:
взрослые самцы - с 5 сентября по 31 декабря 2008 года;
все возрастные группы - с 15 сентября по 31 декабря 2008 года;

б) на оленей:
взрослые самцы - с 5 сентября по 31 декабря 2008 года;
все возрастные группы - с 15 сентября по 31 декабря 2008 года;

в) на кабаргу, все возрастные группы - с 15 сентября 2008 года по 31 июля 2009 года, кроме периода воспроизводства;

г) на диких северных оленей, лесной популяции:
все возрастные группы - с 5 сентября по 31 декабря 2008 года;

д) на кабаргу, все возрастные группы - с 1 октября 2008 года по 15 февраля 2009 года;

е) на снежного барса, все возрастные группы - с 1 сентября по 25 ноября 2008 года;

ж) на соболя, белку, ласку, рысь, лисицу - с 15 октября 2008 года по 28 февраля 2009 года;

з) на лису, ласку, горностая - с 1 ноября 2008 года по 28 февраля 2009 года;

и) на ондатру - с 15 октября 2008 года по 15 марта 2009 года;

к) на зайца-беляка, боровую дичь - с 20 сентября 2008 года по 28 февраля 2009 года;

2. Департаменту охотничьего хозяйства Республики Саха (Якутия) при Министерстве охраны природы Республики Саха (Якутия) (Сметинин Н.Н.)

2.1. Распространить уведомления с Министерством сельского хозяйства Российской Федерации лимиты выловов объектов животного мира, отнесенных к объектам охоты по улусам (районам) и территориям охотпользователей, в т.ч. для охотничьих хозяйств на территории районов Севера.

2.2. Организовать выдачу именных разовых лицензий на охоту на объекты животного мира, отнесенных к объектам охоты, согласно установленному порядку, срокам и ставкам сбора за пользование животным миром, определенным нормами Натурного задела Российской Федерации.

2.3. Обеспечить надзорный государственный контроль соблюдения законодательства в области охраны и использования объектов охоты и установленных ограничений на охоту на охраняемых природных территориях.

3. Опубликовать настоящее постановление в республиканских и улусных средствах массовой информации.

4. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя Председателя Правительства Республики Саха (Якутия) Сметинина А.И.

В. ГРАБЦЕВИЧ
исполняющий обязанности Председателя
Правительства Республики Саха (Якутия).

**БУЛЧУТТАР
БОЛҔОМТОЛУГАР!**

Манга-Хангалас уонна Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны албатар сыалтан билини улуустуруу кытта ыалтыл сытар Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгин сирдэрэ Уһаа Дьааһы улуустарыгар куобах охотууны тураллар. Олор сибээстэн балары айыны 11 күнүттэн Аһылар харыстабыллы министри абыһыһыны толоруоту Добрыня А.А. 01-05/1-135 №-до-х Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгэр куобахы бултуур-тан туттууру туһунан дьаһыл таарыста.

Бу дьаһылга олохторун Дьини, Хадаар, Чамыр уонна Хайахыт нэһилиэгэр сирдэрэ куобахы бултуур болуулар. Олор аһыны сирдэрэ СР Правительстваны 303 №-до-х Уураарынан 2008 сыл балаһы айыны 20 күнүттэн күнүттэн.

Чурапчы улуустарыгар айыны харыстабыллы министрига бултуу хаһаайыстыбатын департамын бэрэстэһитэ.

Манга-Хангалас уонна Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны албатар сыалтан билини улуустуруу кытта ыалтыл сытар Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгин сирдэрэ Уһаа Дьааһы улуустарыгар куобах охотууны тураллар. Олор сибээстэн балары айыны 11 күнүттэн Аһылар харыстабыллы министри абыһыһыны толоруоту Добрыня А.А. 01-05/1-135 №-до-х Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгэр куобахы бултуур-тан туттууру туһунан дьаһыл таарыста.

Бу дьаһылга олохторун Дьини, Хадаар, Чамыр уонна Хайахыт нэһилиэгэр сирдэрэ куобахы бултуур болуулар. Олор аһыны сирдэрэ СР Правительстваны 303 №-до-х Уураарынан 2008 сыл балаһы айыны 20 күнүттэн күнүттэн.

Чурапчы улуустарыгар айыны харыстабыллы министрига бултуу хаһаайыстыбатын департамын бэрэстэһитэ.

Манга-Хангалас уонна Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны албатар сыалтан билини улуустуруу кытта ыалтыл сытар Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгин сирдэрэ Уһаа Дьааһы улуустарыгар куобах охотууны тураллар. Олор сибээстэн балары айыны 11 күнүттэн Аһылар харыстабыллы министри абыһыһыны толоруоту Добрыня А.А. 01-05/1-135 №-до-х Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгэр куобахы бултуур-тан туттууру туһунан дьаһыл таарыста.

Бу дьаһылга олохторун Дьини, Хадаар, Чамыр уонна Хайахыт нэһилиэгэр сирдэрэ куобахы бултуур болуулар. Олор аһыны сирдэрэ СР Правительстваны 303 №-до-х Уураарынан 2008 сыл балаһы айыны 20 күнүттэн күнүттэн.

Чурапчы улуустарыгар айыны харыстабыллы министрига бултуу хаһаайыстыбатын департамын бэрэстэһитэ.

Манга-Хангалас уонна Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны албатар сыалтан билини улуустуруу кытта ыалтыл сытар Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгин сирдэрэ Уһаа Дьааһы улуустарыгар куобах охотууны тураллар. Олор сибээстэн балары айыны 11 күнүттэн Аһылар харыстабыллы министри абыһыһыны толоруоту Добрыня А.А. 01-05/1-135 №-до-х Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгэр куобахы бултуур-тан туттууру туһунан дьаһыл таарыста.

Бу дьаһылга олохторун Дьини, Хадаар, Чамыр уонна Хайахыт нэһилиэгэр сирдэрэ куобахы бултуур болуулар. Олор аһыны сирдэрэ СР Правительстваны 303 №-до-х Уураарынан 2008 сыл балаһы айыны 20 күнүттэн күнүттэн.

Чурапчы улуустарыгар айыны харыстабыллы министрига бултуу хаһаайыстыбатын департамын бэрэстэһитэ.

Манга-Хангалас уонна Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны албатар сыалтан билини улуустуруу кытта ыалтыл сытар Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгин сирдэрэ Уһаа Дьааһы улуустарыгар куобах охотууны тураллар. Олор сибээстэн балары айыны 11 күнүттэн Аһылар харыстабыллы министри абыһыһыны толоруоту Добрыня А.А. 01-05/1-135 №-до-х Чурапчы улуустарыгар куобах охотууны Манга-Хангалас Боотара нэһилиэгэр куобахы бултуур-тан туттууру туһунан дьаһыл таарыста.

КОМИТЕТ ПО УПРАВЛЕНИЮ
МУНИЦИПАЛЬНЫМ ИМУЩЕСТВОМ МО
«ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)»

Объявление

Комитет по управлению муниципальным имуществом администрации МО «Чурапчинский улус (район)», просит Вас дать объявление об имуществе находящемся по адресу: Чурапчинский улус, с Мырыла Модульный котел, а также Башенный кран находящийся по адресу: Чурапчинский улус, с Харбала, 2.

Просьба собственников этих имуществ обратиться по адресу: Чурапчинский улус, с Чурапча администрация МО «Чурапчинский улус (район)», а именно в Комитет по управлению муниципальным имуществом администрации МО «Чурапчинский улус (район)» по тел. 41-986.

А.В. ЧИЧИГИНАРОВ,
председатель КУМИ

Приложение №1

к распоряжению Главы МО «Чурапчинский улус (район)» РС(Я) от 11 сентября 2008 года №352

Тарифы на подвоз воды для котельных, на вывозную канализацию для хозяйствующих субъектов всех форм собственности по Чурапчинскому улусу на 2009 год

Тип, марка автомобиля	ед. изм.	Услуги по подвозу воды для котельных					Услуги вывозной канализации (ЖБО) без содержания септика и утилизации				
		На расстояние до 3 км включительно	На расстояние до 5 км включительно	На расстояние до 7 км включительно	На расстояние до 10 км включительно	Более 10 км за каждый последующий полный и неполный км	На расстояние до 3 км включительно	На расстояние до 5 км включительно	На расстояние до 7 км включительно	На расстояние до 10 км включительно	Более 10 км за каждый последующий полный и неполный км
КАМАЗ (10 м3)	м. куб.	45,98	57,66	69,33	86,84	7,30	68,55	82,29	96,03	116,64	8,59
ЗИЛ (5,3 м3)	м. куб.	69,96	87,62	105,29	131,78	11,04	88,44	108,84	129,23	159,83	12,75
ГАЗ (3,0 м3)	м. куб.	79,94	101,53	123,11	155,49	13,62	101,66	126,59	151,51	188,90	15,73

Примечание: 1. На автомобили, используемые для подвоза воды и для вывоза жидких бытовых отходов, не вошедшие в данный перечень, распространяются тарифы, предусмотренные для автомобилей с аналогичными техническими характеристиками.

И.Н. АЛЕКСЕЕВ, начальник УЭР.

Приложение №2

к распоряжению Главы МО «Чурапчинский улус (район)» РС(Я) от 11 сентября 2008 года № 352

Тарифы на услуги по вывозу твердых бытовых отходов (ТБО) для хозяйствующих субъектов всех форм собственности по Чурапчинскому улусу на 2009 год

Наименование услуг	Тип, марка автомобиля	ед. изм.	Услуги по вывозу твердых бытовых отходов (ТБО)				
			На расстояние до 3 км включительно	На расстояние до 5 км включительно	На расстояние до 7 км включительно	На расстояние до 10 км включительно	Более 10 км за каждый последующий полный и неполный км
Услуги по вывозу твердых бытовых отходов (ТБО) специализированным транспортом (мусоровозами) без утилизации и содержания емкостей (контейнеров) для накопления отходов	КАМАЗ (40 м3)	м.куб.	64,56	69,05	73,54	80,28	2,81
	ЗИЛ (18 м3)	м.куб.	54,06	62,53	71,00	83,71	5,30
	ГАЗ (18 м3)	м.куб.	50,55	57,99	65,44	76,60	4,65
	КАМАЗ (7 м3)	м.куб.	66,32	89,25	112,17	146,56	14,33
летний период (май-октябрь)	КАМАЗ (7 м3)	м.куб.	67,53	91,11	114,68	150,04	14,73
зимний период (ноябрь-апрель)	ЗИЛ (5,5 км)	м.куб.	63,72	88,30	112,87	149,73	15,36
летний период (май-октябрь)	ЗИЛ (5,5 км)	м.куб.	65,02	90,29	115,55	153,45	15,79
зимний период (ноябрь-апрель)	ГАЗ (5 м3)	м.куб.	64,24	88,68	113,12	149,78	15,27
летний период (май-октябрь)	ГАЗ (5 м3)	м.куб.	65,53	90,66	115,78	153,47	15,70
зимний период (ноябрь-апрель)	ГАЗ (5 м3)	м.куб.	65,53	90,66	115,78	153,47	15,70

Погрузка Тариф без НДС (руб)

Погрузка	Тип, марка автомобиля	ед. изм.	На пневмоходу (МТЗ-80, 82, ТО-18)		На гусеничном ходу (ДТ-75)	
			45,80		35,47	
Погрузка тракторами автомобилями	КАМАЗ (7 м3)	м.куб.	48,16		37,29	
	ЗИЛ (6 км)	м.куб.	51,45		41,43	
	ГАЗ (5 м3)	м.куб.	38,19			
Погрузка трактором МТЗ прицепа (своего)	2 ПТС-4 (6 м3)	м.куб.	38,19			

Примечание: 1. В тарифах учтена заработная плата со всеми социальными выплатами и доплатами 2 рабочих 1 разряда, которые занимаются подборкой мусора, раскayловкой разлившихся нечистот, их погрузкой, сборкой, разборкой и перемещением коробов.

2. На автомобили, используемые для вывоза твердых бытовых отходов, не вошедшие в данный перечень, распространяются тарифы, предусмотренные для автомобилей с аналогичными техническими характеристиками.

И.Н. АЛЕКСЕЕВ, начальник УЭР.

ЭБЭРДЭЛИЙБИТ!

Күндү бырааптыг, убайыг, Мындабайы бөхүлзгүн олохтоорун **ШЕСТАКОВ Иван Николаевич** 50 саасын туулар өрөгөйдөөх үбүлүгүнүн итилик-истиник эсэр-дэлибиди!

Баарыбыз Эмгек чиргил тиит мастык кытаанах до-руубуяны, үлзүр ситирилери, биз кээгизгэр дьолу-саргыны. Санаабыз санаан саргылаах буоллун, баарыбыз баган туолон истин, чуас дьонун тапталларыгар унуттанан улуунук дьоллоостук оло.

Одүүлунтан, Чурапчытан Шестаковтар,
Лебедевтар, Дьокуускайтан эдийиин
Варвара Николаевна, Сергеевтар.

БИЛЛЭРИИЛЭР

"Тойота-Спринтер" атылланар.
Билсэр тел: МТС-264-45-30, 27-326

xxx

Продается "Тойота-Пробокс" 2004 г.г., 4 WD, цвет белый, без пробега, CD-MP3. Цена 240 тыс. рублей.
Обр. по телефону: МТС 292-39-59.

xxx

С 104 АН 14 массовая нумерация сүтүт. Кым булбут 42-215 биллэрергитигэр көрдөһөбүт.

xxx

Администрация МО "Арылахский наслег" требует главный специалист по экономике. Требования: высшее образование, стаж работы не менее 2-х лет. Жилье предоставляем, заявки принимаем до 30 сентября по тел: 23-739, 23-789.

xxx

Федоров Иннокентий Егорович аатыгар паспорт сүлүгүнүн дини суогунаан аарыллар.

xxx

Чакыр нэһиликтэр 7х8 дьыа көндөйө атылланар.
Билсэр тел: 42-357.

xxx

Майара килингэ 2 хостох ситэте суох хааччылыылаах дьыа атылланар, 2-с этээс. Сыйаната 400 тын солкс эбэтэр эбии тарганаарыт. Тел: 8-924-175-92-82.

xxx

Уһун бодьоххо квартира эбэтэр киригэн итигилэр дьыа куортамыабыт. Тел: МТС-101-88-50.

Үлзү ветерана, хоту көһөрүлүү кыттылаага, албөх ор аята, элэте, Арылаах нэһиликтин олохтоор **СЫРОМЯТНИКОВ Роман Романович** олохтон туораабытынан орлоругар, сизгитигэр, бары аймактарыгар дириг кутурданытын тирдэбит.

Арылаах нэһиликтин дьахаттата

Кутурданынын тирдэлэр:
Хоту көһөрүлүү кыттылаага, Арылаах нэһиликтин олохтоор Сыромятников Роман Романович олохтон туораабытынан кыһылар Марин Романовича, күтүгүтүр Михаил Матвеевичка, орлоругар, сизгитигэр профессор Г.П.Башарин аатынан Сыйан орто оскулатын коллектива.

Тыыл, үлзү ветерана, хоту көһөрүлүү кыттылаага Сыромятников Роман Романович соһумардык албүтүн бэйэлэрин үлэһиттэригэр уһугар Сыромятников Андрей Романовичка, балтыларыгар Туласынова Александра Николаевнага, Борисова Лена Ивановича Арылаах орто оскулатын администрацията, профкома.

Аралара Сыромятников Роман Романович албүтүн бэйэлэрин үлэһиттэригэр Сыромятников Роман Романовичка, Сыромятников Петр Романовичка, күтүгүтүр Туласынов Илья Ивановича ОДКХ участватын коллектива.

Күндү эдийибит, Мутудай нэһиликтин олохтоор **ПЕТРОВА Татьяна Егоровна** олохтон туораабытынан кээгизгэр Петров Семен Семеновичка, орлоругар, сизгитигэр, бары аймактарыгар дириг кутурданытын тирдэбит.

Иван, Ирина Толстоуховтар, кизилэр ордолор.

Чурапчытан төрүттээх Мэнэ-Алдан олохтоор, аймакхыт **АЛЕКСЕЕВ Дмитрий Семенович** күн сириттэн соһуччу олохтон туораабытынан кээгизгэр, орлоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр дириг кутурданытын тирдэбит.

Бары Постниковтар.

Кутурданынын тирдэлэр:
Бырааттара, таайдара, убайдара Алексеев Дмитрий Семенович күн сириттэн соһуччу барыстынан кээгизгэр, орлоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр Дьокуускайтан, Чурапчытан Табышевтар.

Күндү кээгиз, аралара, бырааттара, убайдара Алексеев Дмитрий Семенович олохтон туораабытынан кээгизгэр, орлоругар, бииргэ төрөөбүттэригэр экеа ыаллаан олорбут Петровтар, Борисовтар.

Извещение о проведении открытых торгов земельными участками

КУМИ администрации МО "Чурапчинский улус (район)" и МО "Чурапчинский наслег" объявляет открытый конкурс по продаже находящихся в государственной или муниципальной собственности земельных участков или права на заключение договоров аренды находящихся на территории МО "Чурапчинский наслег".

1. Организаторы открытых конкурсов:

1.1 КУМИ администрация Муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" РС (Я)
1.2 Почтовый адрес: 678670, с. Чурапча, Чурапчинского улуса ул. Лесная 41 тел: 8 (251) 41-986; 42-938 факс: 41-601 e-mail: uesur@churapchinsk.ru

1.3 Ответственный исполнитель: Чичигинаров А.В. тел. 8 (251) 41-986 - председатель КУМИ комиссии

2. КОНКУРС

1. Задачи:

1.1 МО "Чурапчинский наслег" тел. 8 (251) 41-103; 41-938.

2. Предмет конкурса: по продаже находящихся в государственной собственности земельных участков или права на заключение договоров аренды находящихся на территории МО "Чурапчинский наслег".

Сроки проведения торгов: 13 октября 2008 года

3. Лоты:

1. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Постникова № 46 район Школа интернат, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-7800,00 руб., Шаг-390,00 руб., Задаток-1560,00 руб.

2. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Постникова № 48 район Школа интернат, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-7500 руб., Шаг-375,00 руб., Задаток-1500 руб.

3. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Березовая № 2 район Школа интернат, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-7700,00 руб., Шаг-385,00 руб., Задаток-1540,00 руб.

4. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Хатынах № 1/1 район Мурун тымыһа, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-7200,00 руб., Шаг-360,00 руб., Задаток-1440,00 руб.

5. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Северная № 23 район Мурун тымыһа, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-6800,00 руб., Шаг-340,00 руб., Задаток-1360 руб.

6. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Северная № 25 район Мурун тымыһа, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-6300,00 руб., Шаг-315,00 руб., Задаток-1260 руб.

7. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Северная № 25/1 район Мурун тымыһа, общей площадью 1800 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-6200,00 руб., Шаг-310,00 руб., Задаток-1240 руб.

8. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Северная 25/2 район Мурун тымыһа, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-6000,00 руб., Шаг-300,00 руб., Задаток-1200 руб.

9. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Ярославского № 60 район мп.Юбилейный, общей площадью 290 кв.м, под торговую точку, начальная цена-44800,00 руб., Шаг-2240,00 руб., Задаток-8960 руб.

10. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Ярославского № 62 район мп.Юбилейный, общей площадью 290 кв.м, под торговую точку, начальная цена-40300,00 руб., Шаг-2015,00 руб., Задаток-8060 руб.

11. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Бойин №11/1 район "Бойин", общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-8000,00 руб., Шаг-400,00 руб., Задаток-1600 руб.

12. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Бойин №11/2 район "Бойин", общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-7500,00 руб., Шаг-375,00 руб., Задаток-1500 руб.

13. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Энергетиков № 12 район ДЭС, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-6000,00 руб., Шаг-300,00 руб., Задаток-1200 руб.

14. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Энергетиков № 41 район ДЭС, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-5700,00 руб., Шаг-285,00 руб., Задаток-1140 руб.

15. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Р.Ноговицына № 6 район "Бойин", общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-7000,00 руб., Шаг-350,00 руб., Задаток-1400 руб.

16. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Р.Ноговицына № 8 район "Бойин", общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-6600,00 руб., Шаг-330,00 руб., Задаток-1320 руб.

17. Земельный участок находится по адресу: с. Чурапча, ул. Г. Протопопова № 58 район Молодежный, общей площадью 1500 кв.м, под приусадебный участок, начальная цена-8500,00 руб., Шаг-425,00 руб., Задаток-1700 руб.

4. Сроки приема заявок: Срок приема конкурсных заявок: 10 октября 2008 года с 18 часов 00 мин. по местному времени.

Дата, место и время: 12 октября 2008 год. Администрация МО "Чурапчинский наслег" в 14 часов 00 мин. по адресу организатора.

Конкурсную документацию и дополнительную информацию можно получить по адресу организатора открытого конкурса. Контактный телефон: 41-938.

5. Дополнительная информация: в конкурсе могут участвовать все заинтересованные лица.
А.В. ЧИЧИГИНАРОВ,
председатель КУМИ администрации
МО "Чурапчинский улус (район)".

Күндү арабыт, эбэбит, тыыл, үлзү ветерана, Чурапчы салыныатын олохтоор

КОРКИН Николай Николаевич

бу дьыл балаан ыйы 10 күндүр олохтон туораабытын диригини курутуйан туран аймактарыгар, уһун сыйларга бииргэ үлэ-эбэт табаарыстарыгар, бары билэр дьонугар итигизирэбит.

Ордолор, сизгитигэр, аймактара.

Кутурданынын тирдэлэр:
Күндү аралара, элэлэрэ, тыыл, үлзү ветерана Коркин Николай Николаевич күн сириттэн туораабытынан кыһылар Матрена Егоровна, күтүгүтүр Петр Николаевич Коркингара уһун бары төрөкүт орлоругар сизгитигэр, чуас аймактарыгар ийэлэрэ, элэлэрэ Анна Местникова уһун аймактара.

Былгытыр таайдара Коркин Николай Николаевич олохтон туораабытынан бары төрөкүт орлоругар, сизгитигэр Чурапчытан чуас аймактара Сивигтар, Мындабайыттан Кузьминнар, Гермогеноттар.

Күндү таайдара Коркин Николай Николаевич эмгек ыалдан олохтон туораабытынан кыһылар Анна Николаевнага, сизгитигэр Сашеникка, Анна Николаевнага бииргэ төрөөбүттэригэр күтүгүтүр Петр Григорьевич Климен, экин орлор, сизгитигэр, бырааттара Коркин Николай Юрьевич дьыа кээгиз уһун Захаров Иван Афанасьевич дьыа кээгиз.

Күндүтүк саныр убайдара, таайдара Коркин Николай Николаевич күн сириттэн барытынан орлоругар, сизгитигэр Чурапчытан, Дьокуускай куораттан аймактара Тимофеевтар, Константиновтар, Эдыгэ-энтэн Ксенофоноттар.

Аралара Коркин Николай Николаевич албүтүн, Дириг участкай балдыһатын фельдшеригэр Коркина Вера Николаевнага уһун улуустаагы гимназия медреса-тыгар Коркина Анна Николаевнага Чурапчытаагы кин балдыһа администрацията, профкома.

Чурапчы улуһун олохтоор, тыыл үлзү ветерана Коркин Николай Николаевич эмгек ыалдан албүтүн кыһылар Вера Николаевнага, бары чуас аймактарыгар Дириг участкай балдыһатын коллектива, ветеранара.

Чурапчы салыныатын олохтоор, тыыл, үлзү ветерана Коркин Николай Николаевич соһумардык олохтон туораабытынан кыһылар, улуустаагы гимназия медреса-тыгар Коркина Анна Николаевнага гимназия коллектива.

Тапталлаах аралара, элэлэрэ Коркин Николай Николаевич ыалдан албүтүн бииргэ үлэһит коллективтарга, кыһыттар Анна Михайловнага, экин дьыа кээгизгэр, бары аймактарыгар "Тулуучуан" уһун коллектива, үрөк үлэһиттэрин профсоюзун комитет.

Тапталлаах аралара, элэлэрэ, тыыл, үлзү ветерана Коркин Николай Николаевич олохтон туораабытынан кыһылар, бииргэ үрэмэнт табаарыстарыгар Башарина Мария Николаевнага, күтүгүтүр Башарин Илья Викторовичка, сизгитигэр Чурапчы орто оскулатын 1979 сыллаахха бүтэбит экеа дордугор, экеаа салыааччыта М.В.Сивцева.

Күндү күтүгүтүр Николай Николаевич Коркин албүтүн орлоругар, сизгитигэр, аймактарыгар Ивановтар.

Тыыл, үлзү ветерана, Чурапчы олохтоор Коркин Николай Николаевич ыалдан албүтүн уолугар, бииргэ үрэмэнт табаарыстарыгар Колига, аймактарыгар Чурапчы орто оскулатыгар бииргэ үрэмэнт табаарыстара.

Чурапчы салыныатын олохтоор Коркин Николай Николаевич албүтүн кыһылар Матрена Егоровнага, уолугар, күтүгүтүр Петр Николаевича Чурапчытан Анна, Ирина Местниковалар, Гаврильевтар, Дьычовскайтар.

Тапталар аята Коркин Николай Николаевич ыараханын ыалдан олохтон туораабытынан күндү бииргэ үрэмэнт дьусталарыгар Коркина Анна Николаевнага бииргэ үрэмэнт орлор.

Тапталлаах аба, эбэ, тыыл, үлзү ветерана, аймактара Коркин Николай Николаевич олохтон туораабытынан орлоругар, сизгитигэр Чичигинаровтар, Покровскайтан Поповтар.

Күндү аралара, элэлэрэ Коркин Николай Николаевич уһун ыарахан ыалытан ыалдан олохтон туораабытынан бары орлоругар, сизгитигэр, аймактарыгар экеа ыалдара Алексеевтар, Слепцовтар.

Күндү аймактара Коркин Николай Николаевич албүтүн кыһыттар Башарина Мария Николаевнага, дьыа кээгизгитигэр Сыйлантан Башариннар, Лазаревтар, Макаровтар, Чурапчытан Макаровтар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор - директор: салбуйааччы, эпизодич. секретарь, сурук отдела - Г.И. ПОЛУСКИНА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела - А.М. СЛЕПЦОВ.
Култура, политика, быраат отдела - О.В. ЖИРКОВА.
Урэх, доруубуйа харыстабылн отдела - А.М. АДАМОВА.
Ычат, оло-аймак отдела - Н.Н. ГАВРИЛЬЕВА.
Верстальщик - Э.И. ХОМУС.
Корректор - В.Н. ПЕТРОВА.
Бачааттааччы - Ф.А.ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийн таһаараччылар: СР Правительства, Чурапчы улуһун "Сага олох" редакция-издательской холбоху государственной учреждение. Маассабай информация средствларын түһүмүн РФ Союздарын түһүмүн конкурсуллуур уһун регистрациялар РФ бачаах СР региональной управлениыгар 2003 с. бач мин 20 күндүр регистрация минүмэ - ПИ №19-0423.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл, Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор - 41-332, отделлар - 41-265, 41-358.
E-mail: Osanaolah@churap.sakha.ru

Сага олох

Автор сурутар эпитер сага редакция позициялар илди ол тубай буолбатах. Сурутаа мыйлар чакынар ырданналар эпитерни автор тус биэт сүр.